

A SZABADSÁG-SZIGET
MEGÚJUL

2013

A Szabadság-sziget élőhely-
rehabilitációs projekt
bemutatása

Restoration
of the Liberty Island
and its side-arm on the Danube

Impresszum

Írta: Siposs Viktória • Kerpely Klára
Címlapfotó: Civertan Grafikai Stúdió
Kiadja: WWF Magyarország, 1141 Álmos vezér útja 69/A
www.wwf.hu • panda@wwf.hu

A kiadvány az Európai Unió LIFE+ alapjának a támogatásával jelent meg a Községi jelentőségű ártéri élőhelyek védelme a Béda-Karapancsa különleges természetvédelmi területen (pSCI) található Szabadság-szigeten és mellékágánál (LIFE+ NAT/H/00320) LIFE+ Természet projekt keretében 2013-ban.

A projekt megvalósítói:

WWF Magyarország
Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság
Alsó-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság
Dunántúli Regionális Vízmű Zrt.
Mohács Város Önkormányzata

Grafikai tervezés és nyomdai kivitelezés: Walton Promotion Kft.
A kiadvány újrahasznosított papírra készül.

„A Szabadság-sziget és mellékág megőrzése” LIFE+ Természet projekt alapadatai

A projekt hivatalos címe:

„Községi jelentőségű ártéri élőhelyek védelme a Béda-Karapancsa különleges természetvédelmi területen (pSCI) található Szabadság-szigeten és mellékágánál” (DANUBEISLANDFORESTS)

Azonosítója: LIFE+ NAT/H/00320

Résztvevők:

Főpályázó: WWF Magyarország

Partnerek: Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság, Alsó-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság, Dunántúli Regionális Vízmű Zrt.

Társfinanszírozó: Mohács Város Önkormányzata,

Coca-Cola Magyarország

A pályázat teljes költségvetése: 1 795 529 €

Elszámolható költségvetés: 1 434 529 €

Ebből LIFE támogatás: 1 075 896 € (75 %)

A projekt futamideje: 2009. 01. 01. – 2013. 12. 31.

Célterülete: a Szabadság-sziget (47 hektár) és mellékága (kb. 50 hektár)

A projekt honlapja: www.szabadsagsziget.hu

Mi a LIFE?

A LIFE szó angolul köztudottan annyit tesz, mint „élet”, ám az Európai Unió szótárába egy francia mozaikszóként került be (L'Instrument Financier pour l'Environnement), melynek magyar fordítása „Pénzügyi Eszközök a Környezetvédelemért”. A LIFE program 1992-ben indult és napjainkig 40 országban több mint 2500 projekt megvalósítását tette lehetővé. A LIFE-Természet pénzügyi támogatásokat biztosít mintaszerű természetvédelmi programok megvalósításához, így a vadon élő növény- és állatvilág megőrzéséhez, élőhelyek komplex védelméhez és fajvédelmi programokhoz nyújt támogatást, elsősorban Natura 2000 területeken.

A LIFE program Európai Uniósi honlapja:
<http://ec.europa.eu/environment/life/index.htm>

Mi a Natura 2000?

A Natura 2000 Európa ökológiai hálózata, melynek célja az európai élővilág megőrzése. Magyarország 2004-es EU-taggyá válásakor hazánkban is kijelölésre kerültek a Natura 2000 területek. A területek kijelölése két EU-direktíva, az Élőhelyvédelmi Irányelv és a Madárvédelmi Irányelv szempontjainak megfelelően történik. A területek kijelölésén túl azok megfelelő kezelését is biztosítani kell oly módon, hogy a kijelölésre érdemesítő (ún. jelölő) növény- és állatfajok valamint élőhelyek hosszú távon fennmaradassanak. A Natura 2000 területeken a természetvédelem a társadalmi, gazdasági és kulturális szempontokat egyaránt figyelembe véve, azokat összehangolva valósul meg. A Natura 2000 területek állapotáról a hazai természetvédelem rendszeres beszámolókkal tartozik az Európai Bizottság felé.

Imprint

Written by: Viktória Siposs • Klára Kerpely
Cover picture: Civertan Graphic Studio
Published by: WWF Hungary H-1141 Budapest 69/A Álmos vezér útja
www.wwf.hu • panda@wwf.hu

This publication was published in 2013 with support from the European Union's LIFE+ Fund in the framework of LIFE+ Nature Project Conservation of alluvial habitats of community interest on the Szabadság (Liberty) Island and side channel in Béda-Karapancsa pSCI (LIFE+ NAT/H/00320).

The project was implemented by:

WWF Magyarország
Danube-Drava National Park Directorate
Lower-Danube Water Management Directorate
Transdanubian Regional Waterworks Corporation
With the contribution of the Municipality of Mohács city

Graphic design and printing: Walton Promotion Kft.
Printed on recycled paper.

Basic data of LIFE+ Nature project “Restoration of the Szabadság Island and side-arm”

Official title of the project:

“Conservation of alluvial habitats of community interest on the Szabadság (Liberty) Island and side channel in Béda-Karapancsa pSCI” (DANUBEISLANDFORESTS)

Project ID: LIFE+ NAT/H/00320

Participants:

Beneficiary: WWF Hungary

Partners: Danube-Drava National Park Directorate, Lower-Danub Water Management Directorate, Transdanubian Regional Waterworks Corporation, Municipality of Mohács city

Co-financing: Municipality of Mohács city and Coca-Cola Hungary

Total budget: 1 795 529 €

Eligible budget: 1 434 529 €

Support from LIFE thereof: 1 075 896 € (75 %)

Project duration: 01/01/2009 – 31/12/2013

Project area: Liberty Island (47 hectares) and its side-arm (appr. 50 hectares)

Project homepage: www.szabadsagsziget.hu

What is LIFE?

Apart from the obvious meaning of the word LIFE in English, it is also a French acronym used by the European Union (L'Instrument Financier pour l'Environnement), which means “Financial Instrument for the Environment”. The LIFE program started in 1992, and has supported the implementation of more than 2500 projects in 40 different countries so far. LIFE-Nature gives financial support for the implementation of outstanding nature conservation activities – such as the conservation of native flora and fauna, the complex protection of habitats, and many species protection projects, primarily in Natura 2000 areas.

The LIFE program's EU homepage can be found at:
<http://ec.europa.eu/environment/life/home.htm>

Natura 2000

Natura 2000 is the ecological network of Europe with the aim of conserving European wildlife. After Hungary ascended to the EU in 2004, Natura 2000 areas were designated for protection. The assignment of Natura 2000 network sites is based on the criteria of two EU Directives, the Birds Directive and the Habitats Directive. Besides the assignment of sites, their appropriate management also has to be ensured in a way so that the flora and fauna species, as well as habitats of community importance, which merit the designation can survive over the long term. Nature conservation at Natura 2000 sites is implemented by equally taking social, economic and cultural criteria into consideration and harmonising them. Hungarian nature conservation bodies are obliged to provide regular reports on the condition of Natura 2000 sites to the European Commission.

Bevezetés

A Duna élete jelentősen átalakult az elmúlt 150 évben. A folyószabályozás következtében nem keletkeznek sem szigetek, sem ebből következően mellékágak. Új szigetek már nem keletkeznek, így új mellékágak sem alakulnak ki. A meglévő szigetek egy idő után feltöltődnek, és lassan egybeolvadnak a parttal. Ha nem avatkozunk be, a mellékágak élővilága előbb-utóbb teljesen eltűnik. Ebben a kiadványban a Mohács melletti Szabadság-sziget és mellékága feléledését mutatjuk be, melyet 1982-ben egy kő keresztgáttal vágtak ketté, ami felgyorsította a pusztulást. A degradációs folyamatot a WWF és partnerei megfordították, így téve újra élővé a Duna egyik csodálatos mellékágát.

Introduction

Life of the Danube has changed over the past 150 years significantly: due to the river regulations the river is not able to form new islands and branches. The existing ones are silted up after a period of time, which is a natural process, but the lack of new branches causes the extinction of unique habitats, therefore local wildlife cannot move away. This brochure describes the re-vitalisation of the Liberty Island and side-arm near Mohács. The side-arm was blocked by a rockfill-dam in 1982, accelerated the degradation process. This was stopped by WWF and its Partners, making this unique site a wonderful alluvial ecosystem again.

Photo: Fátih Péter

A sziget és a mellékág élővilága

A Duna szigetei és mellékágai különleges élővilágnak adnak otthont. Olyan fajok élnek a mellékágban, amelyek a főághoz képest enyhébb sodrást, melegebb vizet, parti növényzetet és zezugos búvóhelyet igényelnek. Számos halfajunk csak itt tud szaporodni: az ivadékok a főágban sokkal nehezebben maradnak életben a mostohább körülmények miatt. A változatos élővilágnak köszönhetően gazdag vízi paradijsomot találunk, amikor egy-egy dunai mellékágban evezünk.

A szigetek legfontosabb jellemzője háborítatlanságuk. Az idősebb szigetekeken a felnőtt magas erdő, a sűrű, ember számára áthatolhatatlan cserjeszint és az aljnövényzet nyugalmat és biztonságot ad lakóinak.

Wildlife of the island and its surroundings

Islands of the Danube and their side-arms are home to extraordinarily rich wildlife: all the species living in the side branch require milder waterflow compared to the main branch, warmer water, riparian vegetation and rambling hideouts. Many fish species are simply unable to reproduce elsewhere: it is much more difficult to survive in the main branch for juveniles because of the tough conditions they would have to face there otherwise. Wonderful water paradise can be found when we row in a side-arm.

Fortunately some islands are still undisturbed by human activities. On the older islands tall forests tower over us, these and the thick, impervious shrubbery and undergrowth provide peace and safety for its residents.

Photo: WWF

A mellékágakat és a szigeteket fenyegető veszélyek

Egy folyó életében folyamatosan képződnek és halnak el mellékágak, a szigetek pedig egymással vagy a parttal összeolvadnak. Ez természetes folyamat ugyan, de mivel a szabályozott Dunában újak nem képződnek, napjainkra a szigetek fokozatos eltűnése fenyeget. Ráadásul sok mellékágot a folyam-szabályozás során keresztgáttal zártak el, hogy a szigetekre be lehessen jutni, vagy hogy a Duna vizét a főágban tartsák a hajózás érdekében. Ez megállítja a víz folyását, gyakorlatilag állóvízzé téve a mellékágot és hihetetlenül felgyorsítja a feltöltődés folyamatát. Így történt ez a Szabadság-szigetnél is.

A feltöltődés mellett a fakitermelés és idegenhonos fafajok telepítése, a felszántás vagy a sóderbányászat jelentik a leggyakoribb veszélyeket a szigetek élővilága számára.

A mesterségesen szabályozott medrű Duna esetében új szigetek és mellékágak már nem képződnek, ám a meglévők feltöltődése folyamatos, így a szigetek előbb-utóbb eltűnnek, mellékágaik élővilágával együtt.

A kőgáttal elzárt mellékágak feltöltődése felgyorsul akár tízszeresére is, így egy emberöltő alatt tűnhet el egy-egy ilyen élőhely. A Szabadság-szigetnél ezt a felgyorsult folyamatot sikerült visszafordítani, lelassítani, újra lehetőséget adva a mellékágak gazdag és egyedi élővilágának.

What threatens these islands...

A natural river continuously forms new islands and side-arms which then gradually silt up and terminate while islands merge with the mainland or with each other. Though this is a natural process, no new branches are able to form in the regulated Danube, extinction is the major risk factor of such habitats. A high number of side-arms were blocked with rock-fill dams in order to make it more accessible or keep the water of the Danube in the main branch. As a result, it stops the water flow at the beginning, causing sedimentation speeds up incredibly, and making stagnant water. This happened to the Liberty Island as well. Logging, non-native plantations, ploughing and gravel mining are the most common threats in the islands' life.

In the case of the regulated Danube, new islands and sidearms cannot be formed, while the old one's filling up is continuous, thus the islands and the wildlife of side branches disappear. When a side-arm is blocked by a rock-fill dam, the filling up of the river accelerates even 10 times, thus the habitat might disappear in a lifetime. In the case of the Liberty Island, this accelerated process was turned back, and slowed down, so that a second opportunity was given to the rich and unique wildlife of the side branch.

A Szabadság-sziget és mellékág bemutatása

A sziget Mohács mellett, a várostól északra található a Duna bal oldalán. Hossza körülbelül 3 kilométer, szélessége 150-200 méter, területe 47 hektár (94 focipálya nagyságú). A sziget és a mellékág a Duna-Dráva Nemzeti Parkhoz tartozik, az európai Natura 2000 hálózat része, fokozottan védett természeti terület. A mellékág mentén, a Duna bal partján a parti szűrési vízbázisra települt kutak sorakoznak, ahonnan Dél-Baranya településeit látják el ivóvízzel. A szigeten ártéri erdőt találunk, ahol a projekt indulása előtt a tulajdonosok a védetség ellenére fakitermelést folytattak. Ezért az értékes erdőben foltokban a fatermelő erdőgazdálkodás okozta leromlott állapotú ültetvények és a betelepült tájidegen, gyorsan terjedő invazív fafajok példányai veszélyeztették az élőhelyet.

Introduction of the Liberty Island and side-arm

The Liberty Island is located in South-Hungary northward from Mohács at the left side of the Danube. Its length is about 3 kilometers, its width is 150-200 meters, and its territory is 47 ha. The island and the side-arm belong to the Danube-Drava National Park and part of the Natura 2000 network. The island is a strictly protected nature conservation area. Along the side branch, on the left side of the Danube the local water service company has its bank filtered water wells to provide, among others, the drinking water for the settlements of South Baranya county. The island is covered by soft-wood alluvial forest. Before the launch of the project, commercial forestry was going on, even in spite of the protected status. Consequently, hybrid poplar plantations and non-native, fast-

A mintegy 150 méter szélességű mellékágat 1982-ben egy kő keresztgáttal kettévágták, ezzel a természetes vízáramlást megszüntették, így a fokozott feltöltődés miatt az egyre sekélyebb lett. Végül az év nagy részében csak a sártengerben visszamaradó lefolyástalan tócsák sorozatává vált, amit csak árvízkor öntött el friss víz. Alsó és felső végén keskeny erecskén keresztül tartotta a kapcsolatot az élő folyóággal, így vízszint-emelkedéskor kétfelől folyt be a víz a gát felé, apadáskor pedig mindkét irányba kifelé folyt. A tocsogókban gázlómadarak keresgéltek, de a teljes kiszáradás után már ők sem találtak itt semmit. A kiszáradó tocsogók pedig ökológiai csapdaként számtalan vízi lény temetőjévé lettek. Már az ezredfordulón is jól látszott: ha nem teszünk ellene semmit, a felgyorsult feltöltődés hamarosan a sziget és a part egybeolvadását okozza.

A kőgát eredetileg hajózási célból épült, hogy a vizet a mellékágból elterelve több vizet tartson a főágban. Később azonban a gátban fektették le a Duna balparti víznyelő kutaktól a jobbparti víztisztító műbe vezető víznyomócsöveket is. Így a gát elnyerte 6 méteres magasságát, amit csak a legnagyobb árvizek tudtak átlépni, megállásra kényszerítve a folyóágot az év 95%-ában.

A projekt célja, hogy élő folyóágak öleljék át a szigetet, melyet egészséges ártéri erdő borít.

Photo: Sztellik Endre

growing invasive tree species threatened the habitat.

The 150 meter wide side branch was blocked by a rock-fill dam in 1982, splitting up the side-arm into two parts, stopping the natural river flow. This caused the accelerated filling up of the riverbed. Finally, it became a big mud pond with stagnant water, with flowing water only for some days per year. At the northern and southern end of the island, only two narrow trickles provided connection with the main branch. Waders were searching in the little puddles, but after they dried out, they found nothing there. The shallow puddles became ecological graveyard. It could be seen clearly at the millenium that something had to be done in order to avoid the merge of the island with the bank.

The rock-fill dam was built for navigation purposes, namely to sustain more water in the main river branch instead of in the side-arm. Later, the waterpipes connecting the left side wells with the right side water purification station, were build up in the dam. So thus the dam reached the 6 meters height, which can be overflowed only by the highest floods and stopped the water flow in the 95% of the year.

The aim of the project is that living river arms surround the island, which is covered by natural alluvial forest.

Mit tettünk?

A WWF és partnerei 2009-ben LIFE programot indítottak a Mohács melletti Szabadság-sziget és mellékág megmentésére. A kormányzati, civil és vállalati szféra példás összefogásával állt helyre ez a természeti élőhely, mely emberi beavatkozások miatt romlott le. A rehabilitációnak köszönhetően újra élő folyóágak ölelik körbe a Szabadság-szigetet, vize nyáron, alacsony vízállásnál is közel két méter mély és a főággal állandó kapcsolatban állva folyik, a szigeten pedig újra háborítatlan ártéri puhafaliget erdő él.

A sziget megvásárlása

Első lépésben az Európai Unió LIFE+ alapjának finanszírozásával megvásároltuk a magántulajdonban lévő szigetet, és a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság vagyonkezelésébe helyeztük. Ezzel biztosítva azt, hogy a területen kizárólag természetvédelmi szempontok érvényesülhessenek, a fokozottan védett erdőben megszűnjék a gazdasági célú fakitermelés, és a természeti folyamatok nyugodt körülmények között indulhassanak újra.

What have we done?

After several years of preparation, WWF with its Partners launched a LIFE+ Nature project for the restoration of the Liberty Island and side-arm near Mohács city. The unique partnership of governmental, NGO and corporate partners could achieve the re-vitalisation of this area, which was degraded due to human activity. After the restoration, living river arms flowing around the island, the water is always minimum 2 meters deep, it is always flowing and have continuous connection with the main branch, and undisturbed semi-natural alluvial forest is living on the island.

Purchase of the island

First step of the LIFE+ project was the purchase of the island from private people. The owner now is the Hungarian State, the land manager is the Danube-Drava National Park Directorate. This provides that the area is dedicated exclusively for nature conservation forever. The forests of the island are not used for commercial forestry and logging anymore, and natural processes are in peace.

Photo: Siposs Viktória

Photo: Sallai Zoltán

Photo: Siposs Viktória

Photo: Sallai Zoltán

A sziget erdei

A természetközeli állapotú, őshonos erdő helyreállítása érdekében a szigeten a tájidegen faültetvény és a maguktól terjedő özönnövények helyére őshonos, az ártéri élőhelyre jellemző puhafa erdőt telepítettünk. A fiatal erdő az első években ápolást igényel, azaz a gyorsabban növekedő invazív fajokkal és más gyomokkal évente 2-3 alkalommal kivágjuk a sorközből, hogy a kis csemeték hamar megerősödvé a konkurencia fölé nőhessenek. Az őshonos erdő záródó lombkoronája alatt a fényigényes invazív növények nem tudnak megmaradni, így a hazai fajok alkotta ártéri puhafa ligeterdőt már nem fenyegetik az özönnövények. A rehabilitáció célja, hogy teret adjunk az ártéri ligeterdőben a természetes folyamatoknak, és háborítatlan élőhelyet biztosítsunk az ártéren élő állatfajoknak, például az itt fészkelő ritka ragadozó madaraknak.

The forests of the island

During the restoration process, we planted native, alluvial soft-wood forest which is typical for floodplain areas, instead of the non-native tree plantations and colonising invasive plants. The young forest needs nursery in the first few years, so that we cut off the faster growing invasive species two or three times each year in order to help the young plants to strengthen. The closing canopy of the native forest does not let the light in, thus the light-demanding invasive plants die. The aim of the restoration is to provide open field for the natural processes and provide undisturbed habitat for wildlife, such as for the rare birds of prey nesting here.

A mellékág felélesztése

A mellékág felélesztése érdekében a víz útját elzáró kőből készült keresztgátat elbontottuk, a mellékágból pedig kikötortük a felgyülemlett 160.000 m³ iszapot. A kőgát elbontása előtt az abban futó ivóvízvezeték-ket meder alá helyeztük. Ez az óriási munka több éves előkészítést (tervezést, engedélyeztetést) igényelt.

A terepi munka első lépése a kotrás volt. 7 hónapig napi 12 órában dolgozott a két kotróhajó, hogy a 160.000 m³ homokot és iszapot kikotorja, majd a főágba átszállítva fokozatosan elengedje. A hordalék ott nem okoz problémát, mert a folyószabályozás és a felsőbb vízierőművek miatt a Duna hordalékhiánytól szenved. A mellékágban a kimélyített meder szélességét és vonal-

Re-vitalisation of the side-arm

The key element of the re-vitalisation was the opening of the rockfill-dam and the dredging of the silted up side-arm. Before opening the dam, the waterpipes located in the dam had to be relocated under the riverbed. This huge work required years of preparatory work of technical designing and permitting.

First step of the field implementation the dredging was. 2 dredging ships were working for 7 months and 12 hours a day, to remove the 160,000 m³ sediment, mainly sand from the side-arm. The dredged material was transported to the main river branch to place there, decreasing the sediment deficit of the Danube, which is caused by the river regulation and upstream hydropower dams. The shape and

Photo: Siposs Viktória

vezetését úgy alakítottuk ki, hogy a lehető legnagyobb mértékben önfenntartó legyen, azaz az átfolyás sokáig megmaradjon, ne kezdődjön újra a hordalék gyors felgyülemzése. A mellékágak természetes fejlődése miatt ezt teljesen kiküszöbölni nem lehet, de sokféle módon lassítható a folyamat.

A kotrás közben elvégeztük a keresztgátban futó vízvezetékek kiváltását és a gát visszabontását. A két 70 cm átmérőjű vezetékét irányított fúrással átvezettük a meder alatt. Ez a technológia a felszín megbontását csak a két végponton és a rákötéseknél igényli, ami a fokozottan védett természeti területen nagyon fontos szempont, ráadásul ez volt a legolcsóbb módszer is. A vízvezeték kiváltását követően végre megnyithattuk a keresztgátat a kotrással kialakított új meder mélységéhez és szélességéhez igazítva.

depth of the dredged arm was designed on a scientific basis: the aim is that the side-arm should be the most self-sustaining to prevent fast sedimentation. Because of the natural process of river-dynamics, the sedimentation of side-arms is natural and not possible to avoid, but slowing down is possible.

While the dredging was going on, the relocation of the waterpipes started as well. The two 70 cm diameter pipe were placed under the riverbed by horizontal directional drilling. This technology requires the less surface disturbance, only on the end-points, which is a very important criterion on a strictly protected area. Evaluating all possible technologies, this was the most cost effective as well. After the relocation of the waterpipes, the opening of the rockfill dam was started, according to the depth and shape of the dredged side-arm.

Photo: Sallai Zoltán

- A fokozottan védett sziget a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság vagyonkezelésébe került és csak természetvédelmi célt szolgál
- A 47 hektáros szigeten háborítatlanul fejlődhet az őshonos ártéri ligeterdő
- A mellékágban egész évben folyamatos a vízáramlás és a szükséges vízmélység (alacsony vízálláskor is minimum 180 cm)
- A lassú folyású mellékágakban ívó halfajok számára biztonságos szaporodóhely született
- A mellékágban megmaradtak a sekély, tocsogós foltok is, növelve az élőhely változatosságát, fenntartva a gázlómadarak számára a „terített asztalt”
- A vízvezetékek immár a meder alatt futnak, utat engedve a kőgát megnyitásának és a víz folyásának
- A mellékágban Vízi tanösvény épült a mohácsi evezősök, kajak-kenusok, sporthorgászok és pihenni vágyók számára
- The strictly protected island is owned by the Hungarian State and is under the management of the Danube-Drava National Park Directorate. It is dedicated exclusively for nature conservation.
- The 47 ha size island is an undisturbed place for the alluvial forest.
- The side-arm is flowing throughout the year with 180 cm depth or more.
- The slower waterflow attracts spawning fish.
- Some of the shallow water spots remained in the side-arm, providing habitat diversity, so as feeding habitat for birds.
- Waterpipes are under the riverbed, made possible the opening of the rockfill dam and the waterflow.
- There is a nature trail along the side-arm for recreation.

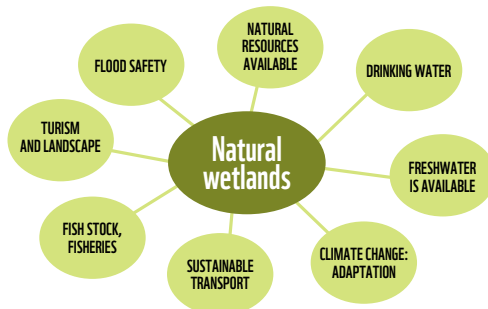

Photo: Kulcsár Arthur

A projekt megvalósítása és eredményei: Mit nyert a természet, mit nyert az ember?

A fokozottan védett Szabadság-sziget és mellékág újra természetes formáját öltötte, növeli a Duna, mint zöldfolyosó ökológiai változatosságát, a mellékágakhoz kötődő fajok újra élhetnek és szaporodhatnak itt. Az ártéri erdőben megjelent a hód és újra fészkelnek védett ragadozó madaraink, mint például a barna kánya. A mellékág vize újra folyik, mélysége a legkisebb vízálláskor is közel két méter, szélessége 40-60 méter. A kőgát helye alatt futnak az ivóvízvezetékek, és szállítják a Pécs és környékét ellátó víztisztító mű számára a korábbinál tisztább és szűkebb esetén több nyersvizet. A projektnek köszönhető, hogy a vízmű Duna-menti ivóvíznyerő kútjainak vize az egészséges mellékág aktív biológiai szűrőjén áramlik át, ezáltal tisztábban kerül a kutakba és kevesebb utólagos kezelést igényel.

The implementation and results of the LIFE project: Benefits for nature and people

Liberty Island is a strictly protected area and its side-branch is now restored to its natural shape again. It increases the Danube as Green Corridor's ecological diversity, as well as species that are related to these branches, are able to live and reproduce again. New, protected species appeared in the area: European beaver is living on the island and Black kite is nesting in the trees. The side-arm is flowing again and the depth of the water is almost two meters in low-water season, and its width is about 40-60 meters. The drinking water pipes are located under the side-arm, these pipes are transporting water to the nearby water purification station which provides cleaner – and if necessary more – raw water for Pécs city and its surroundings. The water wells along the Danube, flowing through the healthy active biological filter of the re-vitalised side-arm, provide cleaner water, resulting less purification in the waterworks.

Hogyan tovább?

A szigeten a cseperedő erdőt még néhány évig gondozni kell, csupán azután hagyhatjuk magára, amint a lombkorona záródik. A mellékágban vizsgálni fogjuk, hogy alakulnak az áramlási viszonyok, lesz-e újabb lerakódás. Az ivóvízkutakból kitermelt nyersvíz minőségét rendszeresen összehasonlítjuk a projekt előtti minőségi adatokkal – a szűrőhatás eredménye várhatóan 3-5 év múlva fog jelentkezni a vízmű parti szűrősű rétegre települt kútjaiban.

A Duna hazai szakaszán több mint száz sziget-mellékág rendszer található, melyek többsége hasonló problémákkal küzd, mint a mohácsi Szabadság-sziget. Legtöbbjé gáttal elzárt és így továbbra is elszennvedő a szabályozott folyó intenzív mellékág-feltöltő viselkedését. Az egyre fokozódó hordaléklerakás megállítása érdekében minél hamarabb bele kell vágni a Duna mellékágainak a nagyléptékű rehabilitációjába, hogy a víz szabad utat kaphasson és fennmaradásának ezek a fontos vízi ökoszisztémák, csodálatos vízi paradicsomok. Összefogással még megőrizhetőek a Duna élővilágának e páratlan értékei. Erre buzdítunk minden szervezetet és magánszemélyt, melyhez minden szakmai segítséget szívesen megadunk.

What the future holds

The young forest must get nursery for a few more years. When the canopy closes, it can be left on its own, forwarding it to natural processes. In the side-arm we will monitor sedimentation and river dynamics. We will also monitor the quality of raw water extracted from the drinking water wells, checking the possible improvement. The positive impact of the filtration function of the re-vitalised side-arm is expected in 3-5 years in the waterwells.

The Hungarian stretch of the Danube holds over 100 islands, which mostly have the same problems, than the Liberty Island. Most of the islands are connected to the mainland, therefore the side-arm is blocked and is a stagnant water body, suffering intensive sedimentation. To prevent the extinction of the side-arms and in the aim of the preservation of islands, it is urgent to start a large-scale restoration programme for Danube islands and side-arms. As a result, these wonderful and important alluvial habitats will be preserved. We highly encourage any organizations and people, and offer our help and technical experience.

Photo: Omachné Vidács Krisztina

Köszönetnyilvánítás

Az öt éves projekt során minden partnereink nagy szaktudással, elkötelezettséggel dolgozott a természetvédelmi cél érdekében. Ez a projekt beigazolta, hogy állami, civil és gazdasági partnerek összefogásával, szakmai munkát és pénzügyi ráfordítást mozgósítva olyan eredmény érhető el, ami mindenkinek hasznos, embernek és természetnek egyaránt. Köszönjük partnereinknek és a kivitelezőknek az együttműködést, a természetvédelemben új műszaki kihívások gyors és szakszerű megoldását. Örülünk, hogy a WWF vezetésével valósulhatott meg ez a projekt, és reméljük, személyes élményt is adhattunk ezzel a munkával!

Kedves mohácsiak! A projekt megvalósítása során láttuk, mennyire szívükön viselik a mellékág sorsát. Kívánjuk, hogy sok örömben legyen részükhöz e természeti kincsünk megőrzése mellett!

Külön köszönjük a projektben való részvételt önkénteseinknek, akik a szigeten a csepere-dő erdő ápolásában nyújtottak segítséget.

Acknowledgements

During the five-year project all of our partners have been working with great expertise and commitment to reach the nature conservation goal. This project has proven that governments, NGOs and corporate partners can cooperate and mobilize professional work and financial resources resulting in great achievements, which are useful for people and nature parallel. Many volunteers contributed to the success of the project as well.

Thanks to our Partners and contractors for cooperation and the perfect application of appropriate technologies in nature conservation. We are happy and proud that this project could be realised with the leadership of WWF, and also hope, we could give personnel satisfaction and future inspiration with this work.

Dear inhabitants of Mohács! During the project we happily experienced that you care about the side-arm. We hope that you will have a lot of pleasure while preserving this natural value! We say a special thank to the volunteers who gave a lot of help in the nursery of the young forest.

A Coca-Cola Magyarország a példa nélküli összefogásról:

„A Coca-Cola Magyarország elkötelezett a hosszú távon fenntartható fejlődés mellett. A vállalatcsoport működésének szerves részét képező társadalmi felelősségvállalási tevékenységünknek kiemelt területe a helyi közösségek támogatása, valamint a környezetvédelemen belül a felelős vízhasználat, a fenntartható vízgazdálkodás és a vizes élőhelyek védelme.

A felelős működés és vízhasználat túlmutat a termelési folyamatok átalakításán. Ezért döntöttünk úgy, hogy támogatjuk a WWF Magyarország Szabadság-sziget élőhely-rehabilitációs projektjét, az élővilág és a helyi közösség számára fontos értékek megóvása érdekében. A projektnek köszönhetően a mellékág újra változatos élővilágnak adhat otthont, a szigeten újra őshonos fajokból álló erdőt hoztak létre, a parti vízbázis Dél-Baranya településeit ellátó ivóvízkútjaiba pedig a Duna felől jobb minőségű víz érkezik. A környezeti nevelés fontosságát szem előtt tartva az egyedülálló élővilág bemutatására ártéri tanösvényt alakítottak ki. Emellett a program lehetőséget teremtett a mohácsi szabadstrand jövőbeni megújítására is.

Vállalatunk öt év alatt közel 100 millió forinttal és munkatársaink sok óra szakmai és önkéntes munkájával járult hozzá a projekthez.” – mondta el a projektről Pogány Éda Glória, Coca-Cola Magyarország.

Coca-Cola Hungary’s statement about this unprecedented collaboration:

Coca-Cola Hungary is committed to long-term sustainable development. Priority areas of corporate social responsibility as an integral part of our business operation of the Group to support local communities, as well as responsible water usage, sustainable water management and protection of wetlands.

Responsible operation and use of water means more than re-engineering the production process. Therefore, we have decided to support WWF Hungary’s Liberty Island habitat restoration project in order to protect important wildlife and the local community values. As a result of the project, the side-arm can shelter divers wildlife again, the forests of the island are native softwoods, drinking water wells supporting South Baranya provide improved quality of water coming from the Danube for the settlements in the region. Keeping in mind the importance of environmental education, a new floodplain nature trail has been formed to demonstrate the unique wildlife of the area. In addition, the project also provides an opportunity to possible natural renewing of the public beach of Mohács.

“Our company contributed 100 million HUF to the success of project, also our professional staff and volunteers participated in restoring the island.” – said Pogány Éda, Director of Communications and Public Relations, Coca-Cola Hungary.

A projekt az alábbi szervezetek összefogásával valósult meg:

The project was implemented with the cooperation of the following partnership:

WWF Magyarország

A projekt vezető partnere, a LIFE+ pályázat főkezelőmenyeztetje. Feladata a projekt megvalósításának koordinációja, a kommunikációs és egyes szakmai részfeladatok ellátása, projektbeszámolók készítése. A projektkoordinációt Siposs Viktória látta el.

WWF Hungary

Project coordinator, the coordinating beneficiary in the LIFE+ project. Its responsibility was the overall project implementation, the communication activities and the preparation of project reports. Responsible project coordinator: Viktória Siposs.

Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság

A sziget vagyonkezelője és a teljes projektterület természetvédelmi kezelőjeként a projekt szakmai tartalmát felügyelte. A szigeten a természetvédelmi célú erdészeti beavatkozásokat Kövesi Sándor irányításával végezte. Sztellik Endre, Omacht Zoltán és Deme Tamás a terepi bejárások során volt segítségünkre, a Béda-Karapancsa Tájégség összes munkatársa a népes önkéntes akciónapokon adott nélkülözhetetlen segítséget.

Danube-Drava National Park Directorate

As the manager of the island and the nature conservation manager of the site, it supervised the technical implementation of the project from nature conservation perspective. Forestry activities were coordinated by Sándor Kövesi. Endre Sztellik, Zoltán Omacht and Tamás Deme were the local guides during the field works, and all colleagues of the Béda-Karapancsa Area provided essential help.

Alsó-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság

A Duna-ág vízügyi kezelőjeként felügyelte a projektet. A mederkotrás és a kógát megnyitás műszaki terveit Abonyi Csaba készítette, a kógát megnyitás műszaki ellenőrzését Fehér Tamás biztosította.

Lower-Danube Water Management Directorate

As the water management manager of the Danube stretch, supervised the project. Technical design of the dredging and the opening of the rockfill dam was made by Csaba Abonyi, the technical inspector of the dam-opening was Tamás Fehér.

Dunántúli Regionális Vízmű Zrt.

A vízvezeték kiváltás műszaki terveinek elkészítéséhez adott szakmai irányítást és a projektmenedzsmentet Bódy Gábor és Székely Balázs biztosította, a műszaki ellenőri feladatokat Bódy Gábor látta el.

Transdanubian Regional Waterworks Corporation

Technical supervision of the designing of the waterpipe relocation, and project management was provided by Gábor Bódy and Balázs Székely. Technical inspector of the implementation was Gábor Bódy.

Mohács Város Önkormányzata

A projekt elindításának egyik fő mozgatója Székő József polgármester volt. A Város pénzügyi támogatása mellett folyamatosan segítséget nyújtott rendezvényterem biztosításával, a lakosság pedig óvó aggodalmával, amint szívében viseli a mellékág sorsát.

Municipality of Mohács City

One of the main promoters of the project was the Mayor, József Székő. Beyond the financial contribution of the City, it provided place for meeting in the City Hall. Local inhabitants continuously provided assistance on volunteer days and with their responsible and care-taking manner.

Európai Unió

Az öt éves projektet a LIFE+ Természet alaphoz nyert támogatásnak köszönhetően valósíthattuk meg. A projekt előrehaladása során tanácsaival segítségünkre volt az EU által megbízott külső szakmai felügyelő, Peter Bezak.

European Union

The 5-years-long project received prioritised funding of the LIFE+ Nature. The smooth implementation of the entire project was assisted by the designated external consultant, Peter Bezak.

Coca-Cola Magyarország

A projekt megvalósításához nélkülözhetetlen pénzügyi támogatást és kommunikációs tanácsadást nyújtott. A teljes projekt ideje alatt önkéntesei többször vettek részt a fiatal erdő ápolásában.

Coca-Cola Hungary

Provided essential financial contribution and communication assistance. Its volunteers participated in the nursery of the young forest several times.